

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző:

Peter Imre

Cím:

JEGYZETEK KIÁLLÍTÁSOKRÓL

Forrás:

Népszemle
1958. 10. 18

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Közi A Műcsarnok kamaratermében a néhány évvel ezelőtt 78 éves korában elhunyt

Belányi Viktor festőművész emlékkiállítása

élenken idézi emlékezetünkbe festészetünknek művészettörténetileg még kevésbé feltárt epizódját, a szecessziót. Fiatal művészeink a századfordulón általában a müncheni iskolák akadémikus szellemében nevelkedtek. Alapvető fordulatot csupán a Hollósy-iskolának Nagybányára történt lemenetele idézett elő. Itt kezdődött aztán az a folyamat, amely festőinket szembefordította a müncheni akadémizmussal, és a francia plein air és impresszionizmus akkoriban forradalminak számító vonzása a magyar tájra és a magyar nép életére irányította figyelmüket.

Belányi Viktor rövid hazai iparművészeti-iskolai tanulmányok után egész fiatalon, 18 éves korában került Münchenbe, Hollósy iskolájába. Az első között volt, aki mesteréve Nagybányára is lement. Utja azonban innen ismét visszakanyarodott Münchenbe, ahol a nagybányai iskola még kiérleletlen tanúságaival az akkoriban ott divatos dekoratív jellegű, szecesszionista naturalizmus hívévé szegődött. Ebből az időből való a kiállítás egyik legérdekesebb darabja, Anna Bernstein müncheni festőnőnek merész elgondolását, színes párnákkal borított kereveten pihenő alakja.

A szecesszió vonzása Belányi egész életére kihatott, bár a későbbi években a festő sokféle erőfeszítést tett, hogy kiszabaduljon ebből a díszítő jellegű, a festészetben meglehetősen fejlődéské-

telennek mutató irányból. Ezt bizonyítják a kiállításon a spányol tanulmányú hatásait tükröző *Csipkekendős nő*, az anyjáról festett nemes patinájú portré és néhány akt és csendélet, amelyek már a korábban merev konturokkal körülhatárolt formák helyét adnak némi Cézanne-os hatásokat feltüntető kötetlenebb festőségeknek. Az 1940-es évek elején Nagybányán töltött időszak a festőt ismét a nagybányai hagyományokhoz vezette vissza. Mindebből kitűnik, hogy Belányiban nem volt meg a határozott jellegű életmű kialakításához nélkülözhetetlen állhatatosság. Művészi tisztessége azonban vitathatatlan, érzelmileg mindig a haladó, humánus művészeti tendenciák mellett állt. Néhány szép, egyszerű rajzában és utolsó éveiben festett önarcképében sikerült maradandóan összegezni mindazokat a festői erőnyeket, amelyeket korábbi piktúrája meglehetősen egyenetlenül tüntet fel.

A Csók Galéria termeiben most ismét egy rendkívül érdekes és vonzó művészegyéniség,

Bartha László festőművész

kialakulását követhetjük nyomon. A falakon látható festmények bizonyára sok tárlatlátogatóra hatnak majd a meglepetés erejével, újabb bizonyítékeként művészetünk kimeríthetetlen tartalékainak. Mert noha Bartha László neve már ismert és becsült a szakmai körökben, s a közönség is megszerethette őt, mint sok szép könyv könyved és szellemes illusztrátort, magáról a festőről mindezekig nemigen volt alkalmunk tiszta képet alkotni. És íme, most

egyszerre kibontakozik előttünk egy vérbeli művész, aki egyesíti magában a biztos mesterségbeli tudást, a merész kötetlenséggel, akinek szárnyaló fantáziáját erős szálakkal köti a földhöz az élmények valóságereje.

Bartha művészetében kétségkívül erősen érvényesül a franciás szín- és formaszemlélet. Az ötvenes évek elején két esztendőt töltött Párizsban, s ez az idő természetesen nem műhatott el nyomtalanul felette. A külső hatások azonban egyre jobban felszívódnak Bartha egyéniségébe, amelyt az utóbbi években Tihany

csodálatos vidéke, a Balaton-környék atmoszférája alakít, formál saját arculatára. Festészetének vezérszólamá itt vált az élet szépségét kifogyhatatlan dallambőséggel zengő tiszta tenorra, amely egyaránt alkalmas a biedermeieres szobabelsők finom melan-kóliájának és — mint komlói képei tanúsítják — a szocialista jövő alakulásának kifejezésére.

A festő életének ezernyi apró eseménye perog le előttünk a képeken. A vörös fényben úszó szobában lágyan kirajzolódó akt a hajnalok szerelemittas szépségéről vall; a préházban iddógáló atyafiak és a vendéglőben hárfázó cigány idillje a vidéki élet kedves humoráról mesél; az alkony „kék órájában” pedig megjelenik előttünk a halott kollégának, a kitűnő tihanyi festőnek szeretettel felidézett alakja. A festő mindezeket a motívumokat a népdal képleteihez hasonló tiszta színekkel és leegyszerűsített formákkal emeli a költészet világába.

Egészen sajátos, meghitt kapcsolatot fűzi össze a festőt a tájjal és a benne élő emberekkel. Együtt él velük örömeikben, bánatukban, a munkában és a szórakozásban. Az évszakok váltakozása adja ennek az életnek finom zenei aláfestését. A téli Balaton élesrajzú rianásaiban a tél kemény ritmusa pattog, s a tavat övező dombok finom sárgáit és rózsaszíneit a tavasz pezsdülése hatja át. El kell hinnünk a festőnek, hogy ezen a tájon, alkonytájt oly vadul lilák a felhők és kékek a szőlőkarók, mint ahogy azt *A szőlőben* című képén megfesti. Mert ezeket a színeket és formákat a természettel való szerves együttélésből leszűrt megfigyelések hitelesítik. S amily mértékben válik Bartha piktúrája egyénivé, oly mértékben érezzük egyre inkább magunkénak, és örülünk, hogy a festő ilyen szépnek, színesnek és gazdagnak tanítja látni a világot.

Péter Imre